

# GÖMÖR-KISHONT

## VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

<p><b>Szerkesztőség és kiadóhivatal:</b> Tompai Mihály-utca 10. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás. Telefon-szám: 52.                      Telefon-szám: 52.</p>	<p>Felolós szerkesztő: <b>KOMÁROMY ISTVÁN.</b> Kiadó laptalajdonos: <b>ID. RÁBELY MIKLÓS.</b></p>	<p><b>Az előfizetés díja:</b> Egész évre . . . . . 10 korona. Félévre . . . . . 5 korona. Egyes szám ára: 20 fillér. <b>A hirdetés díja:</b> Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . . . 20 fillér. Nyilttér sora . . . . . 50 fillér.</p>
<p><b>A szerkesztőség</b> kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek. <b>A kiadóhivatal</b> hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.</p>		

## Világháború.

A mit a múlt évben megkezdtek, teljes erővel folyik tovább, de némi változatokkal és itt-ott egy kis pihenővel is, a mi a szegény harcosoknak jól esik. Bár most az a háború fő érdeke reánk nézve, hogy minél előbb minél nagyobb sikereket tudjunk kicsikarni az ellentél rovására. De az ellentél is érzi, hogy most nagy mértékben az ő bőre forog koczkán, azért mindent megpróbál, hogy minél kisebb vereséget szenvedjen és valami sikert fölmutathasson, ha csak annyit is, mint a veszett fejszének a nyele.

Láthatjuk az eddig mondottakból, hogy itt az orosz harcztérről van szó, mert hiszen az most bennünket a legközelebről érdekel, de meg rajta van az egész világ szeme, mert az óriási orosz seregeket nemcsak megállították a német-osztrák-magyar egyesült seregek, de erősen vissza is szorították majdnem egészen Varsóig.

Az oroszok eleinte tagadták ezt a vereséget s azzal akarták szépíteni, hogy ők csak stratégiai okokból vonulnak vissza, azonközben pedig több helyen kemény csatákban verték őket a szövetségeseik.

Most azonban az orosz fővezérlet mást gondolt. Bevallja már, hogy Varsóig visszaszorították főseregét, de úgy akarja kiköszörülni a csorbát, hogy a Galicziában lévő körülbelül másfél milliányi seregét új csapatokkal megerősíti és ezzel a sereggel akarja áttörni a mi nyugatgalicziái harczonekunkat, hogy így Krakó felé kitörhessen. E közben pedig több helyen a Kárpátok ellen is indult, hogy lekösse azokat a seregeinket, a kik onnan oldalról támadhatnák őket.

Ugy gondolkoznak, hogy majd Varsónál lekötik Hindenburgot és azalatt szabad kezük lesz Galiczia nyugati részein. De hogy számításuk sikerül-e? az nem csupán rajtuk mulik. A mi hadvezetőségünk is tudja: mit forralnak ujabban az oroszok? és megtették a kellő intézkedéseket ellenük.

A Kárpátokban sem dicsekedhetnek valami nagy sikerrel, mindössze Bereg- és Máramarosmegyék határszélén állanak a legkietlenebb vidékeken s onnan is szorítják őket kifelé.

Galicziában már Gorlicze táján olyan előnyöket vívtak ki az oroszok fölött, a melyeknek a további harcokra nézve nagyobb fontosságuk lehet.

Orosz-Lengyelország középső részein erős harcok folynak s az oroszok hátrálni kénytelenek nagy veszteségekkel.

Varsót már vagy 20—25 kilométerre megközelítették és Varsó ostromát már mint közeli lehetőségét emlegetik az ellentél lapjai is.

A déli harcztéren is történt valami, legalább Hollan-

diából jött egy szerb jelentés arról, hogy Belgrádot ujabban bombázták.

A török hadseregek szépen haladnak előre. A határtól 80 kilométerre eloglalták Ardaghánt s onnan Karsz és Tiflisz főváros felé nyilik az út. Perzsia felől is előnyomulnak a perzsákkal egyesült török seregek. Egyiptomba pedig az angolok nem merik az indiai seregeket szállítani, mert attól félnek, hogy azok a törökökhöz csatlakoznak.

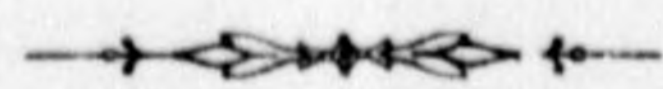
Az angolok ismét elveszítettek egynéhány hajót, köztük egy hatalmas nagy csatahajót, a melynek elvesztése a német tengerészek ügyességét dicséri.

A francia harcztéren a bejelentett nagy francia támadás meghiusult, még pedig a francziák nagy veszteségével; a belga sereg már alig számbavehető kis csapatra olvadt le; angol harcos sem sok van francia földön. A németek előnyomultak egy kissé, már a mennyire ilyen vár- és erődítményszerű harcokban lehetséges. Legujabban Elzász ellen intéztek a francziák nagyobb támadást, ennek az eredménye azonban mindeddig egy falu elfoglalása; azt is újra vissza akarják venni a németek. A francia harcztér már hetek óta türelmi játék s azon mulik, hogy meddig fogják birni a francziák? mert hogy a német erősebb, azt ők is tudják, csak hogy az orosz köti le a német erő egyik felét s erre számít a francia; az orosz meg a francziára számít.

Kezdenek azonban a dolgok nem egészen úgy menni, mint ahogy ellenségeink tervezik. Az a terv, hogy az angolok és francziák a japán seregeket hozzák át Európába, nem sikerült. A japán nemzetben több okosság és önértzet volt; kimondták, hogy ők beérik Ázsia keleti részeivel; nem vágnak világuralomra és nem küldik Európába seregeiket.

Legujabban a békegalambok szárnyainak suhogását is lehetett hallani. A pápa a különböző hadviselő nemzetek uralkodóival érintkezvén, rábirta őket arra az emberséges cselekedetre, hogy a harcra alkalmatlan hadifoglyaikat bocsássák haza. Ebben meg is egyeztek s ha lehet, később többre is törekszik Róma főpapja. Támogatja őt ebben az amerikai Egyesült Államok elnöke is, a ki valóságos békekonferenciát akar összehívni, mert az amerikai és más semleges államoknak nagyon sok kárt okoz a hosszas háború. Vilma hollandi királynő, a királynékat kérte föl békítésre. A szociálisták pedig Dániában tartanak kongresszust a béke tárgyában.

Adjon Isten jó sikert, bár a harcztéren még nem dőlt el a béke ügye.



## A drágaságról.

Egy ideig hallgattunk erről a kérdésről, mert úgy láttuk, hogy országos intézkedések történtek a bajok orvoslására. Ha ezek az intézkedések kissé elkéstek is, de avval vigasztaltuk magunkat: jobb későn, mint soha.

Most azonban ismét úgy látszik, hogy nincs olyan tökéletes törvény, a melyet emberi ravaszsággal ne lehetne kijátszani. Vannak olyan emberek, a kik mintha máson nem is törnék a fejüket, minthogy a törvény betűit kijátszák. Az ilyen kijátszások milliókat hoznak a kijátszóknak, mivelhogy milliók esnek áldozatul.

A maximális árakat meghatározó rendelkezéseket egyszerűen kijátszották a tőzsdei emberek, a gabonaügynökök, a gabonaközvetítő kereskedelem és a nagy malmok. Ezek nem vesznek és nem adnak el gabonát, hanem szép csendesen amerikáznak. Ha pedig szükséges egy kis beszerzés, kiszimatolják, hogy hol vannak esetleg megszorult emberek, a kiktől jó olcsón be lehet valamit szerezni. Formailag betartják a hivatalos árhatárt, hogy büntetés ne érje őket, de a kiuzsorázás vigan folyik más czímeiken tovább.

Ugy az ország fővárosában, mint vidéken, alig adnak el ujabban valami gabonafélét. Sőt alig lehet kapni városunkban még lisztet is. A mi van, azt visszatartják, mert a meghatározott legmagasabb áron nem hajlandók eladni, mert arra spekulálnak, hogy ki fogják éheztetni a közönséget s ha majd kiéhezik a közönség, akkor kénytelen lesz belenyugodni az áremelésbe, a melybe ilyenformán bele akarják majd presszionálni a hivatalos köröket is.

A mesterkedések másik iránya azt követeli, hogy szövetkezetek alakuljanak,

a melyek hatósági rekvirálás mellett szerezzék be kényszerített alacsony áron a gabonát. Ez igen tetszetősnek látszik így első tekintetre. Csak attól lehet tartani, hogy ezeket a szövetkezeteket maguk a gabonaügynökök fogják alakítani, hogy a rekvirálás útján olcsó beszerzési forrásokhoz jussanak.

Erre a mesterkedésre elég tanulságos példa van a hadseregszállítások történetéből. Ha a kormány kiscgazdától akart terményeket beszerezni, akkor az ügynökök alakítottak szövetkezeteket s így ismét csak a kereskedők szállítottak a kormánynak a gazdák helyett.

Most már nem igen lehet a bajokat más módon orvosolni és a fogyasztó közönségen segíteni, mint megalakítani a hatósági gabona- és lisztraktárakat. A készletet rekvirálás útján kell beszerezni és ilyen módon lehet a fogyasztóközönséget jó és olcsó liszthez, kenyérhez juttatni.

Az ország minden rétege és osztálya nagy áldozatot hoz a haza érdekében ebben a háborus világban. Száz meg száz intelligens, tanult embernek nincs keresete, száz meg száz iparos sokat veszít a pangás állapotában, sok ember csak napról napra tengeti életét; miért hiányzik a hazafias közérzés a kereskedő világ egy részéből, a mely a köznyomoruság kiaknázásából akar embertársai rovására meggazdagodni?

Általánosak a panaszok most mindenfelé ezen a téren. A fővárosnak és más nagy városoknak lapjai telve vannak keserves panaszokkal és szemrehányásokkal, hogy a mig ezren és ezren viselik a háboru nyomoruságait és terhét, addig néhány százan jól jövedelmező uzsorát terveznek a köznyomoruság idején az élelmiszerek árának mesterséges

fölszórásával, sőt még másokat is biztatnak és kitanítanak arra, hogy az általános nyomoruságból sok hasznot húzzanak.

Egyik felvidéki nagy város lapjából idézzük az alábbi sorokat:

„Hát amikor mindenki minden lehető áldozatot meghoz a közért, csak az élelmiszer-uzsora teheti azt, a mi az ő külön önző érdekének tetszik s rughatja fel a legelemibb erkölcsi köteleességek törvényét? Csak velük szemben tehetetlen a társadalom kötelező hangos parancsa, figyelmeztetése, vagy talán gyenge velük szemben a kormányhatalom is? Vagy talán ő rájuk közönyös a haza sorsa, csak az üzlet menjen jól?”

Minekünk is sok okunk van itt a panasza az élelmiszer uzsora miatt.

Drága a buza és drága a liszt, de még drágán sem árulnak, mert arra spekulálnak, hogy tavasszal még drágább talál lenni.

Drága a kenyér, pedig nem is jó, drága a hus, drága a tojás, drága a bab, drága a burgonya.

Drága a petroleum, drága a gyufa. Mindenből igyekeznek kihuzni a lehető legnagyobb hasznot. Pedig mint halljuk más rimavölgyi községekben jóval olcsóbbak a nevezett élelmi és világitási cikkek. Olcsóbb és jobb a kenyér, olcsóbb a hús, olcsóbbak a piacon árult termények s olcsóbb még a gyufa is.

Ha nem volna elegendő hazafias közérzés kereskedőink és eladóink egy részében, ha folytonosan nyerészkedési hajlamuknak engedve, e nyomoruságos időkben igazságtalan áremelésekkel akarnának mások rovására meggazdagodni, úgy nem lesz más módunk ezt ellensúlyozni, mint megyei és városi hatóságainkat: vármegyénk energikus és közügye-

## TÁRCZA.

### Beszélnék rólunk.

Mivel irjam meg ezt a dalomat,  
Mit a lelkemben fogamzott a fény,  
Mely átviláglott nemzetem felett,  
Mint egy új nap egy új korszak egén?

A hír csillaga! Hát észre vettek?  
Hát megbecsülik végre a magyart?  
No világ most szólj, a halál elé  
Annyi hős kebelt önzetlen ki tárt?!

Annyi viharban ki dult keresztül,  
Fölemelt fővel a vihar után,  
Hogy épithessen a századoknak  
A romok felett, mint az én hazám?!

Mi voltunk mindig nyugat paizsa  
S céltáblája az önkény nyilának.  
S a népjogért a népek harcában  
Fenségesebben ma is kik állnak?

Láttatok-e már égiháborút  
A nyári égen, mikor hirtelen,  
Mint elszabadult ménes a pusztán  
Csattogó zajjal futva megjelen;

S mint a megtépett sörényű ménes  
Kavarog, rohan s a vézsmorajba  
Utánna villámkarikásával  
Pattog a csikós és űzi, hajtja:

Úgy támadt fel egy hívásra e nép  
A lelke villám rohanása szél.  
S ahol átgázol, vagy ő bukik el,  
Vagy ellene a lábához alél.

Mi nem alkuszunk. Élet vagy halál.  
A fényes bukás százszor többet ér,

Mint a pusztákon futva hontalan  
Az odavetett, a szolgakenyér.

— Beszélnék rólunk. Óh! ha hihetném.  
Muló szívárvány tarka buborék  
Minden szó, amit mondanak rólunk  
S csak arra jó, hogy: no magyar, no még!

Óh, ha hihetném, hogy ez a sugár  
Nap lessz egünkön, mi örökön ég  
S nem fellobbanó vihar-csillaga,  
Mit aztán elnyel a hajnali lég...

De nincs vissza ut. Hogyha két villám  
Osszecsap ott fenn, egynek törni kell,  
Minket ez a harc vagy eltörül, vagy  
A nagy nemzetek sorába emel.

S mi a végsőkig helyünkön leszünk.  
Még akkor is ott, hogyha a világ  
Hálátlan lesz is, mint mindig tette  
S ha elbukunk a tetemünkre hág.

Telek A. Sándor.

### Friczike.

Friczike abban a felséges tudatban, hogy leczkéljét betanulta, házi feladványait elkészítette, a legnagyobb magamegelégedéssel indult neki az utczának. Rózsás arcát enyhén simogatta a márcziusi szél, valóságos léggömbre fujta sőtétkéék matrözbluzát, ő mit sem törődött vele, ragyogó szeme ide-oda tekintett; játszó társat keresett.

Nadrággsebe tele színes márványgolyóval, egyik kezében egy nagyon kopott labdát lóbált, miközben megállt egy magas ház előtt s rövid melódiával füttyentett az ablakok felé. Végre egy elsőemeleti ablakon kinézett egy hölgy:

— Károly nincs már itthon, — kiáltott le. — Tíz percczel előbb elment a színházba.

A színházba! Friczike vidám jókedvére egy sötét árnyék borult.

Ma délután gyermekelőadás van a színházban. Ali babát fogják játszani. „Közkívánatra,” így jelezte a színlap, amit ma szünet alatt az iskola udvarára függesztettek. Aki ennek a darabnak első előadását látta, mind azt mondta, hogy borzasztóan mulatságos, fényes kiállításos darab.

De ő nem láthatta akkor sem, most sem. Pedig lángoló vágygyal gondolt rá, de nem merte apjának megmondani. Gyermekszeme már rég felfedezte apjának nyugtalan, aggódó tekintetét, mikor körülnézett az ebédülő asztalnál ülő gyermekeken, nem hiányzik-e valamelyiknek valamije, amit neki ujabban gond beszerezni. Az ő tíz éves kis esze már sejtette, milyen sulyos a gond s milyen nehéz lehet a sorsa annak az irnoknak, kinek öt gyermeke van, akiket jó iskolába járat, tisztességesen ruház és rendszeren táplál.

Friczike gyorsan a könyökére tekint; neia, nem, hála Istennek, a művésziessen beékelt folton semmi hiba. Megkönnyebbülve sóhajt fel — szegény anyuskának oly sok a varrni valója ötünk számára.

— Ha mind valamennyien elmennének, — szólt az ebédnél az apjuk, — belekerülne egy koronába s én annyit nem adhatok. Azt pedig, hogy egyitek lássa, nem akarjátok ugy e?

— Nem, nem. — Hogy ilyen rövid szót is milyen nehéz kimondani! Mintha leragadt volna nyelvük, oly halkán szóltak egymásután: — nem, nem.

Még Friczike volt a legbátrabb. A főzélékkel együtt lenyelte a sóvárgó vágyát is és ő mondta a lehangosabban a fájó nemet.

Pedig neki esett legnehezebben. És most újra felszakítva a vérző seb: Károly elmehetett a színházba.

kért tevékeny főispánját, alispánját és városunk agilis polgármesterét fölkerüni, hogy a drágaság fokozásának és a lakosság kiuzsorázásának hivatalos hatalmukkal vessenek véget. ○

## A „Gömör-Kishont“ előfizetési díja egész évre 10 korona.

### Fehérneműt a sebesülteknek.

Vármegyénk kisegítő kórházaiban közel kétezer sebesült harcost ápolnak a Vöröskereszt gárda lelkes leányai. A szeretetteljes ápolás mellett szeretnénk sebesültjeinket tiszta fehérneműben látni a kórházi ágyon s igyekeztünk is az eddigi szives adományokból ezen célunkat megvalósítani. — Bár bőségesen állottak az adományok rendelkezésünkre, a folyton szaporodó sebesült harcások felruházása kimerítette készletünket s így újra a meleg szeretet szavával kell vármegyénk lakosaihoz fordulni s kérjük, hogy küldjék fehérnemű (lepedő, ing, lábravaló) adományait az alispáni hivatal címére s mi e helyütt fogjuk azokat nyugtázni és a sebesültek nevében megköszönni.

Rimaszombat, 1915. január hó 8 án.

Hadbavonultakat segélyező bizottság nevében:

Lukács Gézáné s. k.,  
alispáné, elnöktárs.

Kubinyi Géza s. k.,  
főispán, elnök.

## Az internálás után hazakerültek gyámolítása.

A belügyminiszter az ellenséges államokba internált s onnan hazabocsátott és gyámolításra szorult magyar honosok támogatására vonatkozólag rendeletet adott ki, mely a vármegyei „Hivatalos Lap“ban közöltetett s melyet közérdekű volta révén mi is kiadunk. A rendelet így szól:

„Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Az ellenséges államokban internált magyar állampolgárok hazabocsátása cél-

Rosszkedvűen dobta földre labdáját, rugott rajta egyet, hogy átrepült a tulsó oldalra, Schutzeék üveges kirakata elé. Épp azon töprengett, ne hívja-e ki Károly helyett a kevésbbé szerett pajtást, Schutze Paltit, mikor ez kilépett az ajtón. Mögötte anyja, ki utána kiáltott: No szaladj csak fiam, hogy jó elől kapj helyet.

Palika olyan furcsa grimaszt csinál, hogy zsiros szája mögül kivillannak rossz fogai. Szöke, göndör haja behajlik sápadt arczába, leér vizsinü szemébe s így, ahogy néz, most már bambán néz maga elé, egészen a falusi templomok viaszgyalaira emlékeztet. Nyulánk tagjait nem valami tiszta ruha fedi, befelé álló lábán rendetlenül ültözött czipő.

— Te is a színházba mégy? — kérdezte Friczike, labdáját ismét zsebébe rejtve.

— Ühüm. Te is!

— Nem, — nekem nincs pénzem.

— Óh, neked soha nincs pénzed, — szól lenézőleg. Aztán csuful fintorgatva arcát, úgy beszélt tovább.

— Látod, én nem is akarok a színházba menni, mégis van rá pénzem. Ott voltam tegnapelőtt, de igen soká tartott s addig az embernek csöndben kell lenni. Én csak azért kértem erre pénzt, mert erre biztosan adnak. És veszek rajta valamit. Gyere.

A szomszéd utcában egy kirakatban márványgolyókat láttak. Pali bement, kiválasztott egy halommal, fizetett s meglegedetten rakta zsebre a szerzeményt.

Friczike büszkén vette elő zsebéből a kis zacskót, mely tele volt márványgolyókkal. Ezeket nem vette, de ügyességével elnyerte pajtásaitól. Milyen szívesen neki adta volna összes márványgolyóit, csak bemehetett volna a színházba Pali helyett.

Szóltanul mentek egymás mellett egy czuk-

jából a külügyminiszterium részéről folyamatba tett tárgyalások eredményeképp már kezdetét vette az internáltak hazaszállítása.

Áll ez különösen Franciaországra nézve, amely a hazabocsátott magyar állampolgárokat a svajeci hatóságoknak adja át, míg kiküldöttem a svajeci osztrák határon átveszi és visszaszállítja Magyarországra.

A hazatérőknek szabad választásuktól függ, hogy hol telepedjenek le. Kíváncsinos azonban, hogy a letelepedés ott történjék, a hol az illetőnek hozzátartozója van avagy illetőségi községe, mert e helyeken az eltartás avagy kenyérkereset jobban biztosítható.

A hazatérő magyar honosok között voltak és lesznek olyanok, akik támogatásra szorulnak, mert saját erejükből magukat fentartani nem tudják, részint mert munkaképtelenek, részint pedig azért mert rögtön munkát nem kaphatnak. Elő fog az fordulni különösen azok között, akik hosszabb idő óta külföldön tartózkodtak és maguk, avagy hozzátartozóik ott keresték meg a kenyerüket, ennél fogva ott-honi összeköttetések sok esetben megszakadtak.

Ezek a hazatérők az ellenséges külföldi államokban történt internálásuk idején jobbra keserves szenvedéseken mentek keresztül. Nagyrésze, ami kis pénze volt elköltötte, vagyonát pedig hátrahagyni volt kénytelen.

Nem kétlem, hogy a magyar társadalom, mely annyiszor adta tanujelét a háborus időkben áldozatkészségének, lelkes odaadással elkövet mindent e hazatérők gyámolítása érdekében is, annyival inkább, mert a hazatérők közt számtalan az olyan nő s gyermek, aki ezelőtt állandóan külföldön élt s jobb napokat látott, most pedig férfi hozzátartozóitól el-

rászédig. A kirakatokban egy tál habos fánkot pillantottak meg. — Ez finom, — szól Pali szakértően és benyitott az ajtón. De a habos fánk husz fillérbe kerül, annyi pénze nem volt már, meg kellett elégedni egy darab másfajta süteménnyel.

Mohón falta és Friczike majdnem sirva gondolt az elpocsékolat színházjegy árára.

A színház felé mentek. Friczike egyre szorongóbb érzéssel nézte az anyákat boldog gyermekeikkel együtt, kik velük együtt a színházhoz igyekeztek. Pali most nyelte le az utolsó falatot.

— Te, — szól pajtásához, — jöjj a pénztárhoz. Talán beenged valaki ingyen. Csak szomoruan nézz, hogy meglássék rajtad a kivánság.

Tétovázva, akaratlanul, nyugtalan lelkiismerettel lépdelt mellette Friczike.

Szorosan a pénztár mellett, keservesen szomorú ábrázattal nézett Pali a jegyet vásárló hölgyek felé. Friczike a falhoz támaszkodott daczos tekintettel, zsebre dugva mind a két kezét.

Pali most megindult egy barátságos nézésű hölgy felé, ki fehérruhás leánykát vezetett.

Szökefürtös fejét felemeli, viaszbaba arcát hozzáfordítja és szomoruan kérdi: „Mibe kerül egy jegy?“

A hölgy részvétellel nézi a halvány arcú fiúcskát, kinek piszkos ruhája miatt szegénységre következtet.

— Te is szeretnéd egyszer látni a színházat, ugye? — mosolyog és előveszi pénztárczáját.

Pali sóhajt és némán int igent.

— Nesze fiacskám, — szólta hölgy és átnyújtott neki egy pénzdarabot. Azután tovább ment a pénztár felé.

kellett szakadnia. Első sorban tehát a társadalomnak kell a hazatérőket támogatnia. A támogatásnak legsürgősebb s legértékesebb módja az, hogy munkát szerezzünk annak, akit csakis a munkaalakalom hiánya utalna közsegély igénybevételére.

Épp úgy a társadalomnak áll első sorban módjában a rendelkezésére álló jótékony intézmények és magánadakozás útján biztosítani a hazatérők létfenntartását, amíg arra képesekké nem válnak.

Abban a nem várt esetben pedig, ha a társadalom az egyes támogatásra szoruló hazatérőket kellő gyámolításban részesíteni nem tudná, felmerül a szükségése annak, hogy az a község, a hol az illető tartózkodik, a fennálló szegényügyi rendelkezések értelmében járjon el. Természetesen fenmaradván a tartózkodási községnek az a joga, hogy a hazatértek gyámolítására fordított összeget az illetőségi községtől követelje. Köteles azonban a segélyezés megkezdése alkalmával az illetőségi községet szabályszerűen értesíteni.

Azokban a kivételes esetekben pedig, amikor akár a társadalom, akár a tartózkodási hely községe a hazatérte gyámolítására képes nem volna, hajlandó vagyok az illetőknek eltartása fejében a község (város) részére a katonai átvonulási illetékek megfelelő összeget segélyképpen kiutalni. — Ezt az összeget az a község (város) előlegezze, a hol az illető elhelyezést nyert. A község azután az előlegezett összeget a belügyminiszteriumnak számítja fel. Az ilyen felszámításhoz azonban előzetes hozzájárulásmat kell kikérni. A község által való gyámolításnál irányadó legyen, hogy az illetők lehetőleg családoknál helyeztessenek el. Ellenőrzésük a község (város) kötelessége.

Pali megfordult Friczike felé. — Látod, most vehetek habos fánkot!

Friczikét elfogja valami eddig soha nem érzett indulat. Vadul ugrik pajtásához, hogy kivegye kezéből az érdemtelenül kapott pénzdarabot.

Pali sziszeg, dühösen mormog, védekezik. Az adakozó hölgy most jön éppen a pénztártól. Méltatlankodva löki meg Friczikét.

— Nem szégyenled magad. Ilyen haszontalan kölyök. El akarja lopni attól a szegény gyerektől a pénzt, mit én adtam neki.

S hangosan kiált a köréje gyülemlők felé: Ilyen brutalitás. Ez az erős természetű, jól öltözött kölyök ezt a szegény kis ficzkót támadja. Takarodjál ki, érted!

Védőleg nyújtja Pali felé kezét, jegyet vált neki s bevezeti a nézőtérre.

Friczikét szitkok érik, ami elől gyorsan menekül kifelé. Futva rójja az utcákat, szegényenél szívében, míg szeme könnyel teli. Elszalad házak, kertek mellett ki a mezőre, melyen tul kezdődik a nagy erdő. Letül a fűbe. Lassankint megnyugszik, elmulik haragja, szegényérzete és szomorúsága.

S mikor eszébe jut Pali könyörgő hangja, képmutató szomorúsága, látja maga előtt bamba nézésű szemét, — hangosn elkaczagja magát.

Vége a habos fánknak! Az urhölgy bevezette a nézőtérre. Ott kell maradnia az előadás végéig! csendesén, illedelmesen.

Aztán az édes anyját látta maga előtt, ki mindannyiszor, ha valami kivánsága nem teljesedhetett, vigasztalólag szóló férjéhez: de azért miénk az egész világ!

Friczike tiz éves szíve dagadt a büszkeségtől s körülölelte szemével az egész láthatárt, boldogan, vidáman kiáltott fel:

— De azért énem az egész világ!

Az ellenőrzés során a községnek ép úgy, mint a társadalomnak arra kell törekednie, hogy a munkaképeseknek munka szereztessék. E tekintetben a község a helyi társadalmi tényezők legmesszebbmenő közreműködését vegye igénybe. — Amikor ezeket közlöm, felkérem alispán (polgármester) urat, sziveskedjék sürgősen intézkedni e rendeletnek pontos végrehajtása iránt.

Budapest, 1914. évi november 20.

Sándor, s. k.

## Használjunk hadisegély-postabélyeget.

### Előfizetési felhívás.

A „Gömör-Kishont” várm. közlöny befejezte **harmincötödik évfolyamát** és megkezdte pályafutásának **harminchatodik évét.**

Sem hangzatos frázisokra, sem öndicséretre nincs szükségünk, mert hiszen ez ugyanis hiábavaló akkor, mikor csakis az olvasóközönség józan, komoly ítéletéről lehet szó.

A lap három és fél évtizedes multja mindennél beszédesebben igazolja azt, hogy a vár megye széles köreibben igyekezett a közélet ez organuma komolyságával és mindig tárgyilagos irányával a megfelelő magaslatra emelkedni. Igyekeztünk hű képet adni az eseményekről s a köz- és társadalmi élet terén nyugodt hangon bírálatot gyakorolni; nem egyszer egy-egy életrevaló s a gyakorlati megvalósításnál tényleg helyesnek bizonyult eszme felvetésével irányítóként a köz javára működni.

Régi jelszavunk a közérdeknek becsületos, önzetlen munkálása, s emellett ezután is híven kitartunk, mert egyedül ez az ut bizonyult minden tekintetben helyesnek, ez vonzza körünkbe a munkatársak készséges gárdáját s lapunk barátainak és előfizetőinek számát csakis ez az irány gyarapíthatja!

Felhívjuk tehát lapunk barátait, hogy a f. év végén lejáró előfizetésüket idejében megújítani sziveskedjenek, nehogy aztán a lap expediciójában zavarok forduljanak elő.

Azokat pedig, kik előfizetői kötelezettségeiknek nem tettek eleget, kérjük, hogy hátralékait legkésőbb e hó végéig sziveskedjenek beküldeni, mert ellenkező esetben a lap küldését beszüntetjük.

#### Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 10 korona

Fél évre . . . . . 5 korona

A „GÖMÖR-KISHONT”  
szerkesztősége és kiadóhivatala.

## Ismételt felhívás.

A mult évi december hó 22 ik napján intézett felhívásomra eddig csupán 38 egyén jelentkezett a polgárőrségi szolgálatra s irta alá a kitett ívet.

Ez oly csekély szám, hogy a jelentkezettek a polgárőri szolgálattal túl vannak terhelve és kedvüket veszthetik, látván azt, hogy a város nagy művelt osztálya, nagy vagyonu birtokei, magukat ezen, a város érdekét védő közszolgálat teljesítése alól kivonják, ha tapasztalni kénytelenek azt is, hogy vannak oly lakosok, akik csak a saját hasznuk után futkosnak és azokat a férfiakat, akik hazafiui köteleységüknek híven, pontosan igyekeznek megfelelni, kigunyolják, lekicsinylik, holott ezek dicséretet, elismerést és hálát érdemelnek.

Legyen bennünk annyi hazafiui érzés, annyi nemes kötelességérzet, hogy akkor, amidőn városunk — a hol lakunk, a hol családjaink meleg tüzhelyet találnak, a hol kenyérünket megkeressük, a hol meggazdagodunk, azt a csekély s csakis a mi javunkra szolgáló polgárőrségi közreműködésünket kéri, addig a míg a reánk

kényszerített háboru tart, polgárőrségre jelentkezünk s felvállalt kötelességünket híven teljesítsük.

Polgártársaim! Kérem buzduljanak fel más városok szép példáján, a hol az intelligencia karöltve a közeposztályllyal siet városának biztonságára felügyelni, a vagyont megőrizni, a közrendet, tisztaságot előmozdítani. Ne hallgassanak olyanokra, akik azt mondják, hogy „megyek, ha más is megyen,” hanem jöjjen és tegyen eleget polgári kötelességének s látva a jó példát, követni fogják.

Az aláírási ív a rendőrkapitányi hivatalnál nyitva áll, a hivatalos órák alatt bármikor lehet jelentkezni.

Rimaszombat, 1915. január 8.

Id. Badiny, rkapitány.

## Hirek és vegyesek.

**Ujévi istentisztelet.** Városunkban az ujév alkalmából megtartott istentisztelet ez idén is seregestől vonzották a híveket az Istenházába. A róm. kath. templomban *Széman* Endre prépostplebános, a református templomban pálóczi *Czinke* István esperes, az ev. templomban csetneki *Gyürky* Pál főesperes tartott ünnepi istentiszteletet a templomot szorongásig megtöltött híveknek, kik ájtatos fohászszal fordultak az Egek Urához, könyörögve egy boldogabb üjlesztendőért. A lelkészek beszámoltak a mult év folyamán az egyházban előfordult nevezetesebb eseményekről: a születések, halálozások és házasságkötések számáról, valamint az adakozásokról. Különösen fényes volt a református templomban az istentisztelet, mert itt nagyszámmal vettek részt a hivatalos előkelőségek: *Lukács* Géza alispán, dr. *Kovács* László polgármester, *Lánczy* Kálmán kir. pénzügyigazgató, *Máriássy* László arvaszéki elnök stb. *Czinke* István esperes költői gondolatokban gazdag, magasszárnyalású beszéde végén a harcztéren küzdő véreink javáért könyvekig megható gyönyörű imát mondott.

**Személyi hir.** *Kubinyi* Géza főispán mult héten 3 áttól 7-éig hivatalos ügyek intézése céljából Budapesten tartózkodott s onnan 7-én jött haza.

**Német kitüntetés.** Nemrég irtuk meg, hogy fülekelecsényi *Szende* Ferencz most a háboru tartama alatt vezérőrnagygyá lett előléptetve. Most értesülünk, hogy a kiváló generálist a német császár a vaskoronarend II. osztályával tüntette ki.

**Kitüntetések.** Dr. *Jellinek* József huszárőnkéntes, *Jellinek* Bertalan derék fia, ki a harcztéren hősi magatartást tanusított, s zászlóssá lett előléptetve, az arany vitézségi éremmel lett kitüntetve. A városunkbeli származású dr. *Czimet* Dezső főhadnagy a hadi ékitményes vitézségi érdemkeresztrel tüntettetett ki.

**Lelkészek kinevezése.** A m. kir. honvédelmi miniszter *Bocskó* Géza jolsvatapolczai és *Kurek* Pál kiétei ág. ev. segédlelkészeket a honvédséghez ev. tábort segédlelkészekké nevezte ki.

**Ügyvédi kamarai hir.** A miskolczi ügyvédi kamara dr. *Szabó* Endre rimaszombati ügyvédet saját kérelmére a kamara lajstromából törölte.

**Sebesült tanár.** *Fábián* Vilmos, helybeli főgimnáziumunk jeles fiatal tanára még a mult hónap elején az északi harcztéren megsebesült, egy orosz puskagolyótól mellén találva. Azóta azonban, hála a gondos ápolásnak, állapota javulásnak indult. A fiatal tanár, helybeli aranyifjúságunk kedvelt tagja, mint gyalogsági zászlós harczolt az oroszok ellen.

**Névnappmegváltások.** *Lukács* Géza vármegyénk alispánja névnappmegváltás címén a megyei Fehérkereszt Egylet folyó kiadásainak fedezésére 10 koronát adományozott. Az összegért lapunk utján is hálás köszönetet mond az elnökség.

Ugyancsak névnappmegváltás címén *Gyürky* Pál főesperes 20 koronát adományozott a Vöröskereszt-Egylet céljaira.

**Halálozások.** Városunkban egy tisztességes matrona, a végtelen jószívűségéről és nemeslelkűségéről széles körökben ismert: özv. *Krcs* Józsefné szül. *Guttman* Terézia hunyt el f. hó 7-ikén hajnali 3 órakor 83 éves korában. Nem volt szereplő egyéniség a mi kis társadalmunkban, csendes visszavonultságban töltötte özvegysege napjait és feltűnés nélkül, de igazi jó szívetel istápolta a szegényeket és elhagyatottakat; lelke minden nemes érzésével övezte szép családját tagjait, s elhunyt széles körökben kelt méltó részvétet, mert azok, kik ismerték a gyöngéd, szelídlelkű matrónát, szerették is. Az elhunytat fiai: dr. *Krcs* Gyula vashegyi bányaműorvos feleségével *Kishonthy* Margittal és gyermekeivel: *Dezső*, *Margit* és *Márthával*, továbbá *Krcs* Kornél huszárőrnagy feleségével *Walther* Elzával és nagyszámu rokonok gyászolják. Temetése f. hó 9-én délután az elhunyt és családja nagyszámu jó barátainak és ismerőseinek őszinte részvéte mellett ment végbe.

Egy szép reményekre jogosító fiatal festőművész: *Putra* Ede távozott a mult héten az élők sorából. A 32 éves fiatal ember a háboru áldozatának tekinthető, mert a bevonulás alatt súlyos tüdőbajt szerzett, a mely pár hónapi gyötrődés után édes anyja és testvérei bánatára sirba vitte őt. *Putra* Ede főgimnáziumunk növendéke volt, majd tanítónak készült, de a művészi hajlamok Budapestre és Münchenbe vonzották őt, a hol pártfogói segítségével sokat tanult. Tanulmányai után hazajött s itt mint egészen önálló tehetség olvasott, tanult és eleinte lassan, később többet dolgozott. Elismerték őt pár év óta a központban is a Nemzeti Szalon kiállításain s így irtak róla: „Vannak biztatóan ígérkező új nevek, a kiket gyakran óhajtanánk emlegetni meg: *Putra* Ede...” Sokat vártak tőle a legkiválóbb műkritikusok, ha majd kiforrt volna magát. Az eredeti tehetségű fiatal művészt folyó hó 6-án temették nagy részvét mellett, a kit édes anyján özv. *Putra* Edénén kívül testvére *Klinczko* Jánosné *Putra* Magda és *Putra* Izabella s több rokon gyászol.

A helyben állomásozó szatmári cs. és kir. 5. gyalogezred zászlóaljának egyik katonája: *Vékony* István nagykarolyi származásu légény f. hó 7-én a vármegyei közkórházban, hová súlyos betegsége miatt a helyőrségi kórházból szállították, 20 éves korában elhunyt. F. hó 9-ikén temették a közkórházból.

Dobsinán és vidékén széles körökben őszinte részvétet keltő gyászeset fordult elő. *Altstock* Ede, dobsinai kereskedő, városi és megyebizottsági tag, pénzügyi igazgató f. hó 7-én 62 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. Feleségén szül. *Grosser* Terézén kívül gyermekei: dr. *Altstock* Ármin, *Schweitzer* Gyuláné *Altstock* Aranka, *Altstock* Sándor, dr. *Altstock* Miksa, *König* Béláné szül. *Altstock* Margit, dr. *Altstock* Aladár, továbbá unokái s nagyszámu rokonai gyászolják az elhunytat, kinek hült temeteit nagy részvét mellett temették el f. hó 8-án Dobsinán.

*Skaliczky* János vízvezetési szerelő tolyó hó 2-án 20 éves korában meghalt. 4-én temették.

**Esküdtek kisorsolása.** A február hó 1-én tartandó esküdtszéki főtárgyalásra behívandó esküdteket f. hó 9-ikén sorsolták ki a helybeli kir. törvényszéknél *Kolbay* Sándor elnöklése mellett s dr. *Mészáros* István vezető kir. ügyész részvételével. Kisorsoltattak *rendes esküdtekként*: legid. *Andrik* András, *Lévai* Izsó, *Czibur* Imre, *Dudás* József, *Feleky* Ferencz, *Pólos* Mihály, *Holkó* Lajos, *Fehér* Endre, *Simonffy* István, *Horváth* Zoltán, *Dapsy* Béla, *Szentmiklóssy* Kálmán, idősb *Törköly* József, *Gyulay* Sándor, *Matolcsy* Pál, *Hering* Samu, *Szlovenszky* Vilmos, *Buday* Ambrus, *Rohák* Pál, *Szabó* Gyula, *Áronffy* Ernő, *Gööz* Bertalan, *Argay* György, *Kárpáti* Sándor, *Lengyel* Pál, *Horváth* József, *Banczik* Sámuel, *Knöpfler* Antal, *Lados* András, *Tingli* József. — *Pótesküdek*: *Szathmáry* Ferencz, *Korent* Vilmos, *Králik* József, *Makovits* Lajos, *Tarjányi* János, *Káposztás* Lajos, *Nagy* Sámuel, *Kovács* Gyula, *Katona* Kálmán és *Lovass* Lajos.

**Eltűnt tanár.** A háboru igen sok családnak hoz gyászt és tájdatmat, de borzasztó az a bizonytalanság is, a mely talán nem is derül fel soha. Ilyen eset történt *Schwalm* Nándor tartalékos hadnaggyal, főgimnáziumunknak

10 éven át volt kiváló rajztanárával, a ki legutóbb a pozsonyi ág. ev. főgimnáziumnál működött. A háboru elején a galicziai harcztéren küzdött az oroszok ellen s ott szeptember első napjaiban látták megsebesülve, majd egy falu szélén feküdt sebesülve az egyik pajtában. Seregünk — mint mondják — épen kivonult onnan s látták a pajtát és a falut lángba borulni. — Schwalm Nándort azóta nem látta senki s nem tudtak meg róla többet szülei és barátai, akik őszintén gyászolják az eltűnt derék tanárt, a kiről vigasztaló volna azt tudni, hogy csak orosz fogságban van.

**Hősi halál.** Mares János sajlólénártfalai ref. tanító veje: udvardi Lakos Zsigmond miskolci áll. isk. tanító, a borsodmegyei tanítóegylet főjegyzője, 32 éves korában, boldog házassága 11-ik évében december 14-ikén a Kárpátokban vívott harcok közepette hősi halált halt. A 101-ik gyalogezred tizedese volt, s bajtársai a varannói sirkertben temették el. Özvegye, négy gyermeke és kiterjedt rokonsága gyászolja az elhunytat.

**A polgárőrségről.** A kellemetlen esélődés érzetével nyulunk a tollhoz, mikor azt kell regisztrálnunk, hogy városunk közönsége s különösen a polgárság milyen határtalan indolenciával viseltetik a polgárőrség intézménye iránt. — A háborus mozgalmak elején, mikor rendőrségünk tagjait a harcmezőre szólította a magasabb parancs, akadtak vállalkozók az intelligens osztályból is, kik a város lakosságának közbiztonsága érdekében önként vállalkoztak arra, hogy szolgálatot tesznek s az előirt beosztás mellett kötelességszerűen védik és oltalmazzák a köz- és magánvagyon. Sajnos, sokan csak a jelentkezésnél maradtak s csak néhányan voltak, kik a magukra vállalt kötelezettségnek becsülettel megfeleltek. Közbevetőleg felemlítjük, hogy hasonló helyen és nagyobb községekben is a harcba vonult férfiak földjét az itthonmaradottak felszántották, helyettük elvetettek, s minden lehető módon igyekeztek kivenni részüket a nehéz helyzet által teremtett kötelező munkából. Nálunk? ... Ugyan mit szóljunk azokról a here életet élő emberekről, kik minden munkát kerülnek, mindentől fáznak, a mi az ő kényelmes életrendjüket megzavarná, s akkor, mikor száz meg százezeren a vérüket áldozzák a haza javáért, s száz meg százezeren véres verejtékkel szerzett vagyongájukat viszik a haza oltárára, vannak a kik még azt a becsületbeli kötelezettséget sem érzik, hogy legalább saját otthonuk és városuk érdekének szolgálásával tegyenek valami hasznosat e nehéz időkben!

A város elkészítette a polgárőrségre vonatkozó szabályrendeletet s a miniszteri jóváhagyás után a rendőrkapitány felhívást bocsátott ki, kérve a város férfi lakosságának szolgálatra képes tagjait, hogy jelentkezzenek.

Ha akadna olyan, a kit érdekel az ügy, ugyan kérdezze meg, hogy mi volt a felhívás eredménye? — Mi szégyenkezünk miatta, tehát nem is írjuk ki, csupán egy javaslatot terjesztünk elő a város előljáróságához.

És pedig azt ajánljuk, hogy kísérelje meg első sorban verbuválni a polgárőröket szép szerével s ha ez nem sikerül, tessék kötelezni és kényszeríteni mindazokat, kiket a szolgálatra alkalmasnak tart a hatóság.

Nem volna egyéb szükség, csak két vagy három megbízható embert a városházáról kiküldeni a városba azzal, hogy írja össze a polgárőrségi szolgálatra alkalmas férfiakat. Bizonyára nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy még a mai szűkös és emberszegény időben is egy hét alatt fölös számmal lennének olyanok, kiket a köz- és magánvagyon őrizetére felelősség terhe mellett ki lehetne a placzra állítani.

A példa mutatja, hogy szelid felhívásoknak nálunk nincs foganatjuk. Itt erőlyesebb fellépés, határozott, komoly argumentumokra van szükség, mert különben nem számíthatunk a polgárőrség megalakíthatására.

**Választott bírósági orvosok.** A helybeli kir. törvényszéknél Cseh István elnöklésével működő választott bírósághoz igénybevehető orvosszakértők névjegyzéke évenként előre összeállítandó. E szerint az 1915. évben az előforduló ügyek tárgyalásánál következő orvosok vehetők igénybe: dr. Bleier Leo, dr. Löcherer Tamás, dr. Lichtschein Adolf, dr. Meskó Miklós és dr. Zehery István.

**Sebesültek érkezése.** A Vöröskereszt egylet 500 ágyas szükség-tartalékkórházából mult héten nagy számban bocsátottak el a jórészt gyógyult betegek és sebesültek, úgy hogy mintegy 180—200 ágy üresedett meg. F. hó 5-én délután Losonczról megérkezett az újabb transport 108 sebesülttel, kiknek legtöbbször december 24-ikén — karácsony éjszakáján — Tarnow közelében sebesült meg. A Vöröskereszt egylet vezetősége fogadta a sebesülteket, s nyomban megfelelő jó elhelyezésben és ellátásban részesítette őket. Ugyanakkor a vármegye több kiegészítő kórházába is szállítottak újabb sebesülteket. — F. hó 9-én szombaton a d. u. rendes vonattal a losonczy katonai kórházból 70 sebesültet transferáltak az itteni Vöröskereszt egylet szükség tartalék kórházába.

**A „Rimaszombat és Vidéke Patronage Egyesület“ elnöksége** felkéri az egyesület tagjait és a nemesen érző emberbarátokat, hogy mindazon nőknek, akik mint házi cselédek szolgálatnyerés céljából Budapestre akarnak utazni, adják tudtukra, hogy a háborus mozgalmak következtében a fiatalok leányoknak és nőknek a vidékről Budapestre való özönlése hasznukra egyáltalában nem válhatik, mert munkaalkalom hiányában Budapest egyáltalában nem vagy csak nehezen nyerhetnek szolgálatot, ellátás hiányában aztán végső kétségbeesésükben az erkölcsi züllésnek és romlásnak lesznek kitéve. — A patronage egylet tagjai és a nemes emberbarátok figyelmeztessék a fiatalok leányokat, illetve nőket arra is, hogy a kockázatos budapesti uttól tartózkodván, inkább illetőségi helyükön maradjanak s ott a hadbavonultak munkakörében igyekezzenek a katonai szolgálatot teljesítő férfiak munkaerejét pótolni s kenyérkeresetre, illetve ellátásra ekként szert tenni.

**A legmagasabb árak hivatalos megállapítása.** Még mult év december 3-án a Kubinyi Géza főispán elnöklése alatt működött ármegállapító bizottság a gabonanevelőkért felszámítható legmagasabb árat megállapította és pedig a búzáét métermázsánként 38 koronában, a rozsét 30 koronában, az árpát 24 koronában, a tengeriét 20 koronában s ehhez képest megszabta a liszt legmagasabb árát is. A hivatalos hirdetésnek idején közzé lett téve a „Hivatalos Lap“-ban is. Most a kereskedelmi miniszter a kormányelnökkel és földmívelési miniszterrel egyetértőleg megváltoztatta a megállapításokat s a „Hivatalos Lap“ folyó hó 8-án megjelent rendkívüli számában közli az ország összes helyeire vonatkozó ármegállapítási rendeletet, mely azonnal hatályba lép. E szerint a buza maximális ára métermázsánként Gömör-Kishontvármegyében 39 kor. 50 fillér, a rozsé 32 korona, az árpáé 27 korona s a tengerié 23 korona.

**A vasuti közlekedésről.** Már többször felemlítettük kérő szavunkat, hogy a feled-tiszolczi vonalon, melyet a hadsereg szállítása nem foglal le annyira, hogy a polgári forgalom ne volna javítható — a személyszállítás megjavítása érdekében intézkedés történjék. Az egész nagy vidék érdeke volna az, hogy a déli vonat visszaállíttassék, mert nem kellene órák hosszát várni Feleden s lehetővé volna téve, hogy Tiszolczig a Rimaszombatban hivatalos és egyéb dolgát a délelőtt folyamán végző közönség hazautazhassék. Nagyon kérjük újból az üzletvezetőséget, — ha csak lehetséges — szíveskedjék a közönség érdekében intézkedni!

**Mének előbeosztása.** A helybeli m. kir. állami menteleposztálynál f. hó 5—7-ig tartott a fedeztetési állomásokra kihelyezendő menek előbeosztása, melyen Perczel Dénes ezredes, debreczeni menteleparancsnok, Fabianics Béla alezredes és Moharos János főtörzsállatorvos vett részt. A bizottság f. hó 7-én délután elutazott városunkból.

**Az „Iskoláink“** című tantügyi időszaki lap XVIII. évfolyamának első száma *Matolcsy Pál* gondos szerkesztésében most jelent meg. A lap vezető helyen közli *Lőrinczy György* kir. tan., tanfelügyelőnek a vármegyei közigazgatási bizottsághoz december hóban beterjesztett költői fordulatokban gazdag s ékes tollal megírt jelentését, melyben Erzsébet királyné emlékének megünnepléséről, Sipeki Balás Lajos rozsnói megyés püspök királyi kitüntetéséről, a harcba vonult és hősi halált halt tanítókról emlékezik

meg; majd referál iskolalátogatásairól. A népoktatás és tanügy terén előfordult nevezetesebb mozzanatok felsorolása után megköszöni a közgazgatási bizottság részéről tapasztalt jóakarót. A lefolyt év alatt kevés alkotásra nyílt alkalma, mert az év elején a berendezkedés, az iskolai viszonyok megismerése foglalta le s alig kezdte meg a hanvai, várgedei, ratkói, garamvölgyi iskolaügyek rendezését s a jolsvai és rozsnói kisdudóvók szervezését, betegsége, majd a háboru megakadályozta a további munkában. A lapban közölve vannak még a hivatalos jegyzőkönyvek, a tanfelügyelőség hivatalos közleményei és rövid hírek.

**Főpásztori körlevelek.** Megjelent Balás Lajos rozsnói püspök mult évi XXVI-ik és XXVII-ik számú főpásztori körlevele. Az elsőben XV. Benedek pápa latin körlevelét közli, a melyet a mult évi november 1-én intézett az egész föld patriarkáihoz, primásaihoz, érsekeihez és püspökeihez, akik az apostoli szentszékek közösségben élnek. Ebben a levélben főleg a háboru veszedelméről és a béke áldásairól ír, amelyet visszaszerezni óhajtana hűveinek. A másodikban jelenti, hogy ő cs. és. ap. kir. felsége az egyházmegye főpásztorát valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki. — Felhívja papjait, hogy a király őfelsége példájára ajánlják magukat és hűveiket Jézus sz. szívének különös oltalmába. A katonai kórházak és kórházvonatok lelki ellátása tárgyában újabb intézkedéseket tesz. Közli, hogy népfölkelési szolgálat alól a papok fölmentetnek. A lelkészi korptlékok folyósítását is jelzi. — Timkó László nyug. főgimn. tanár elhunytát jelenti. Személyi változások az egyházmegyében: Márkus Jenő decz. 10-én pappá szenteltetve Rappra ment káplánnak. Herczeg József salgótarjáni káplán ugyanott ideiglenes adminisztrátor lett. Pobozeny Róbert püspöki levéltáros a bécsi egyetemen theologiai doktorátust szerzett. Golda József Mátranovákra Gölnczbányára, Cservenka Béla Rapprol Mátranovákra, Liptai Ernő Gölnczbányáról Divénybe ment káplánnak.

**Kocsitábor Tiszolczon.** December 1. óta a 7-ik trandivízió sorozta és nagy érdeklődés mellett szállította Tiszolczirol a hacztérre a lovakat és trankocsikat a vármegye nagy vidékéről. A somogyi magyar katonák nagy élénkséget varázsoltak a csendes külségbe, honnan több mint 500 szekeret és ezer lovat szállítottak el.

**A sebesült katona verse.** Az alább következő verset egyik megyebeli honfitársunk a fumei kórházban írta:

#### Búcsú sorok

a Törökországba induló „Vöröskereszt“ Hölgyeihez.

Férfi lelkek főerénye: küzdeni  
És férfiasan viselni a szenvedést.  
De a gyöngéd női lelkek főerénye:  
Imádkozni a hazáért, enyhíteni a sajtó sebet  
S annyi fájó szenvedést.

Én Istenem hány szenvedő érezte e  
Gyöngéd lelkek vigasztaló balszámát.  
Hány sajtó seb nyert itt gyógyírt,  
Hány honfű teledé itt  
Szívet tépő bánatát.

Fülgögyulva, vidám szívvel,  
Ha elhagyá a hadfű e helyet,  
Hálás szívvel gondol vissza,  
Édes emlék él szívében,  
Nem rideg emlékezet.

S most elmentek drága hölgyek  
Más hazába hirdetni a szeretetnek szent tanát,  
Meggyógyítani Törökország  
Fiainak sajtó sebet,  
Sok, sok fájó bánatát.

Menjetez csak drága Hölgyek,  
Legyen mindig szívetekben multhatatlan szeretet,  
Itt marad majd utánnatok  
Kezeitek áldott nyoma és a soha meg nem szűnő  
Az áldó emlékezet.

Menjetez és hirdessétek  
A magyar hölgy mily nemes,  
Áldozatot, fáradságot soh' sem kimél  
Feláldozó munkájáért  
Pályabért és babért soha nem keres.

Őszinte tisztelete, legmélyebb hódolata és soha meg nem szűnő hálája jeléül  
Oltan Lajos,  
sebesült, cs. és kir. tart. őrmester.

**Országos vásár.** Igen kis méretek közt folyt le a vizkeresztű országos vásár. — Bár állatvásár is volt, mégis a szokottnál jóval gyengébben ütött ki a vásár, a melynek termény része nem ért föl egy közönséges hivatással. Benn a piactéren volt csak némi élénkség és forgalom, de ott is messze elmaradt a rendestől.

**Orosz hadifogságban.** A „Felvidéki Ujság”-ban olvassuk, hogy néb. Altdorffer István kassai táblai bírónak Luczián nevű fia, a fumei kiviteli akadémia hallgatója, ki mint vadászönkéntes vett részt az északi harcokban, orosz hadifogságba jutott.

**Vadászunk!** Az Országos Magyar Vadászati Védegyelet elnöke: herczeg *Eszterházy Miklós* felhívást intézett a hazai vadászterületek birtokosaihoz és bérlőihez, hogy a harcztérről hazakerült sebesült és beteg katonáknak vadhussal való ellátása céljából vadászsanak és a vadat a Vöröskereszt egylethez küldjék be. A vidéki vadászokat arra kéri, hogy a jótékony célra szánt vadhust a Vöröskereszt egylet vidéki fiókjához küldjék elsősorban. A háboru tartama alatt a vadászok karszalagot fognak viselni, melyen piros színnel beszegett fehér mezőben zöld kereszt fogja hirdetni, hogy a vadásztgyevert az önzetlen, szintiszta hazafiasság és a szeretet oltárán való áldozás vágya adta a vadász kezébe.

**Levél a harcztérről.** Az északi harcztérről a hadtáparancsnokság által összeállított mozgótartalékkórház egyik orvosa sűrűn küld értesítéseket itteni barátainak, sok édekes dolgot közölve a háborus mozgalmakról és élményekről. Mult hónapban például ezeket írta: „Általában nincs hideg s ha meleg ruhára volna szükségünk, meg tudnánk szerezni, miután pénzünk van s mindennap küldünk ordonanczot valami közelebb vagy távolabb fekvő, de mindenesetre nagyobb városba, hol aránylag sokkal olcsóbban tudjuk a szükségeseket beszerezni, mint odahaza. De nincs hideg s például gyaloglás alkalmával az egyetlen téli ruhát: a felsőkabátot is levetjük, ha pedig szobában vagyunk, akkor úgy fűtünk, mintha a fát ingyen adnák; a szabadban éjjelezve 4—5—6 takaróba burkolozunk, vagy a tábori tűz melegénél sütkérezünk. Jelenleg egy nagyon szép kis kastélyban lakunk, melynek gazdája nincs idehaza, de rendelkezésünkre áll minden, amit akarunk. Pár napja pihenünk s az ideverődött tiszték, kik néhány nap óta szintén rezervben vannak, étkezéseinknél vendégeink, ami nagyon kellemes, különösen az esték csöndes énekszó mellett huzódnak a szellemek órájáig. Természetesen várjuk minden pillanatban az előrenyomulás parancsát. — Dolgunk bizony sok van, reggeltől késő estig, néha éjjel is, de sokkal jobban örvendünk a dolognak, mintha vándorolni kell, mert az utóbbi fázisztóbb, kellemetlenebb és egészségtelenebb s felette kényelmetlen. Multkor például — néhány nap előtt — éjjel 1 órakor érkezünk egy teljesen kiürített faluba, hol a kocsikon hálunk; csak másnap tudtuk meg, hogy akárhány lakásban szerezhetünk volna éjjeli szállást. Azonban ennek is meg volt a mulatságos oldala, mert mikor a rövid alvás után reggel talpra állottunk, az akkori éjjeli hűvös időtől didergő, tánczoló tiszték és legények s az álmatlanságtól hosszúra nyult arcok élénk kacaját váltottak ki. A kastély, melyben most pihenünk néhány napig, Galiczia déli részén van, nem messze Szilézia és Ausztriától, Krakótól 20 klméternyire délre. Galicziát kétszer keresztül-kasul vándorolva jutottunk ide. Szeptember elsején voltam először Oroszországban T.-ban, hol a vérhasbeteg kórházában működtem s utólag értesültem róla, hogy holt híremet költötték az ezredorvossal együtt. E faluból aztán leghosszabb lépésekkel éjjel nappal gyors iramban, étlen szomjan egyhuzamban mentünk R-ig, hol sebesülteket kezeltünk. Azóta még négyszer voltunk kisebb városokban és ronda falvakban etablizva is sokat, nagyon sokat utazunk. Az utazásnál a megérkezés és a koplalás kellemetlen, mert ilyenkor sem lakást, sem ételt az üres helyiségekben nem kapni s magunknak kell főzni, ekkorra pedig sokszor az éjjel is elmulik. — Mindazonáltal eddig csak négyszer háltam a szabad ég alatt, legutoljára Krakó előtt hat kilométernyire P...-ban, honnan aztán a hatalmas erődítések keresztül utaztunk a mostani tartózkodási helyre: H. ezredes lakásába, hol egészen jól élünk a kastélyban, enni-inni valónk bőven van s előre gondoskodunk a bekövetkező sovány napokra is. Hogy meddig maradunk itt, azt nem tudom; de állandóan sokat gondolok haza és nehezen várva a hirtet hozó leveleket” stb.

**Ujabb adományok.** A központi segélybizottsághoz újabban a következő adományok érkeztek: *Széplaky Lajos* névtől 8 hósapka, 8 pár érmelegítő. — *Füzy Rezső* névtől Rimakokova perselypénz 16 korona 80 fillér. — *Dr. Rónay Károly* névtől Budapest 100 korona. Az adományok vételét köszönettel nyugtázza a központi segélybizottság elnöksége: *Kubinyi Géza* főispán és *Lukács Géza* né.

**A Nyomorék-Otthon** javára az elnök ség a következő adományokat vette: özv. *Mészáros Kálmán* né 2 korona és ruhanemű, dr. *Baksay Dezső* né játék, alma, sütemény és csukor.

**Vöröskereszt-Egylet** javára következő adományok érkeztek legutóbb: *Gyürky Pál* főesperes névnapmegváltás czimén 20 korona, özv. *Albertha Károlyné* és *Weizer Károly* újévi üdvözlét megváltása czimén 2—2 korona, *Pogány Emil*, *Grözinger Miksa* és neje szintén újévi üdvözlét megváltás czimén 10—10 korona, *Baloghy Ákos* Putnok 20 korona, *Simkó Pál* Várgede 6 korona.

**Ménkiosztás.** A rimaszombati m. kir. állami méntelepen a méneknek fedezetési állomásokra való kiosztása január hó 23 án fog megtartatni a hivatalos kiküldöttek közbenjöttével.

**Az ital halottja.** Az utcai alakok egyik legismertebbje: *Susila Márton*, kit közönségesen „lefejt”-nek hívták s állandóan az Erzsébet-téri italmérés előtt tanyázott, folyó hó 4-én befejezte földi pályafutását. Ittas állapotban megütötte a guta s az 57 éves ember, mire a kórházba vitték, meghalt.

**Lóarak megállapítása.** A honvédelmi miniszter leiratilag értesítette a vármegye közönségét, hogy a katonaság részére átvett lovak szabványosan megállapított árára a tulajdonosok csak akkor tarthatnak igényt, ha a becslési eljárás mellőzésével a messzemenő méltányossággal megállapított árat fentartás nélkül elfogadják; mert különben csak a hivatalos becslés útján megállapított becsár lesz érvényes.

**Apolló-színház.** A helybeli Apolló-színházban e héten is érdekes esték voltak. Mult vasárnap és e hét szerdáján változatos programmal sikerült előadásokban volt alkalma közönségünknek gyönyörködni s különösen a katonaság minden zóna előadaskor zsufolásig megtöltötte a tágas helyiséget.

**Lap beszüntetés.** A „Tornalja és Vidéke” lapársunk, mely változatos tartalommal igyekezett az ottani vidék érdekeit szolgálni, f. hó 1-e óta bizonytalan időre beszüntettetett, mert szerkesztőjét és kiadóját katonai szolgálatra hívták be. Reméljük, hogy a szünetelés nem lesz hosszú tartamú, s a lap újra megjelenik — nyugalmasabb időkben.

**Halálos elgázolás.** Vasárnap, folyó hó 3-án este Feled és Dobóca között, az utóbbi megállóhelytől mintegy 2 és fél kilométernyire halálos elgázolás történt. A pályatesten ugyanis egy üres hajtánnyal Feled felé igyekeztek a munkások, s miután jelezve volt a Feled felől jövő esti személyvonat, az egyik munkás leszállott a hajtánnyal a vonat leintése végett. Azonban ez nem sikerült s a vonat gépe elütötte az egyik munkást: *Karczag Benő* 41 éves gortvakisfaludi embert, kinek koponyája összetört s a helyszínen halva maradt. Az esetet bejelentették a bíróságnak s másnap, folyó hó 6 án dr. *Mészáros István* vezető kir. ügyész, *Boross Zoltán* feledi kir. járásbíró jelenlétében dr. *Zehery István* kir. törvényszéki orvos és dr. *Kármán Aladár* kórházi osztályorvos a hullát felboncolták. A szerencsétlen véget ért munkást özvegye és négy kis gyermeke siratja.

**A koronás segélyző társasághoz** újabban beérkezett adományok:  
Csizi Mariska Gagybátor 2 korona.  
Hadbavonultak hátramaradottainak adománya 9 korona 55 fillér.  
Gyarmathy Mihály 5 korona.  
Dr. Weinberger Rezsőné 3 drb. bot.  
Fábry Zoltánné 24 pár harisnya.  
Krausz Dezső „Gömör” szálloda 20 játszma kártya.  
Markus Samu „Hungária” szálloda 6 játszma kártya.  
Kosiner Vilmos „Európa” szálloda 4 játszma kártya.  
*Szoyka Pál*, pénztárnok.

## CSARNOK.

### Újra!

Letiport mezőkre visszamentem,  
Hol véres rögön őszi borúbau  
Szélszárnynon panaszkodik a halál;  
Hallgatom és újra kell éreznem,  
Hogy a szememben ismét csak könny van  
Ellenben lelkem az még otthon jár.

Hallom már újra; téli szél fújja  
Száz golyók hangját gyilkos ágyúkkal,  
Mondom is bátran: hősök előre.

— A régi ellent tiporjuk újra —  
Szállunk kitarva futó csillaggal  
És vakon esünk a holt mezőre.

A régen ismert tájak zokognak  
S vértől gyöngyözve szürke homályban  
Féktelen tűzbe s mámorba von,  
Elrejtett gond és bánatok tüze  
— Mind, ami fény volt otthon homályban —  
Itten csak újra életfájdalom.

Mindaz mi túl nagy, hogy ember bírja,  
Sóhajós röptünk s rejtett világunk  
Újra az enyém, de árnyatalanul  
És ami csak szép, a dalba sirom  
Hőseink tettét, amerre szállunk  
S új ezerévek hajnalán kigyúl.

Klamárik J.

## Rémhíreket terjesztő gazok.

Irta: PERJÉSSY LAJOS.

A mult napokban Hadzsits Antalnak, szerb származású, hazafias érzelmű polgártársaink egyik régi vezérének megszivlelésre igen alkalmas nyilatkozatát közölték a hírlapok.

A kitünő író — kit érdemeiért Kisfaludy-Társaságunk is már régebben tagjává választott — nyilatkozatában komoly, férfias hangon siratja el, hogy a most folyó háborúban mennyit vesztett ő, s mennyit vesztettek azok, akik egész életüket, munkásságukat annak a czélnek szentelték, hogy a hazai szerb ajku népet a magyar haza iránti hűségükben megerősítsék; a honfitársak között a kölcsönös barátságot, megbecsülést és szeretetet ápolják, neveljék.

Olvogatván elszomorító sorait a tisztas veteránnak, — kihez engem is hosszú évtizedek alatt megerősödött nagybecsülés és barátság csatol — feltárulnak emlékemben azok a szerb származású férfiak, akiket vagy mint a legjobb hazafiakat emleget a história; vagy akiket régebben magunk is ismertünk, akikhez a legnagyobb tisztelet és a legbensőbb szeretet fűzött vagy akik jelenleg is vezetőserepekben fontos szolgálatokat teljesítenek a magyar hazának.

Itt a mi délvidékünkön legendákat mondanak még most is öregeink Vukovits Sebőnek, az egykori kormánybiztosnak működéséről.

Ki ne emlékeznék a pátriarchális rudnai Nikolits Sándorra, Versec város egykori főispánjára, a lánglelkű magyar hazafira, kit hosszú verseczi áldásos működése alatt édes apánkként szerettünk a szó szoros értelmében nyelv- és valláskülönbség nélkül.

Emlékeztünkbe idézzük a hasonló szellemű tisztas szerb ajku polgárainkat, akik Kaszinónk uri társaságában az elmaradhatatlan hosszú száru csibukokkal a társaságok középpontjai voltak. Kitünő elbeszélők, akik csakugy ontották a pompás, jóízű adomákat, kifigurázták a régebbi granicsár életet.

Hányszor odasereglettünk „Tyóka urambátyám” asztala köré, aki azután zamatos, jóízű magyar nyelven (Sáros Nagy-Patakon a kálvinisták hirneves kollegiumában végezte a jogot) krónikázott.

A hitvallása a következő volt:

— Teljes életemben arra törekedtem, hogy mint egy anyának, a magyar hazának hű fiai becsüljék, szeressük egymást, ha szerb, ha német, ha román nyelven szólaltunk is meg valaha először.

— Kimondom nyíltan és őszintén, hogy bár sok földet, sok országot bejártam, soha sehol sem tapasztaltam azt oly mértékben, mint minálunk, hogy a „Nemzet” oly meleg szeretettel ölelte volna keblére a „Nemzetiséget”, mint azt a mi hazánkban tapasztaljuk ... azoknak, a kik elnyomatásról panaszkodnak, nemcsak hogy

nincs igazuk, hanem ámitói, tévutra vezetői a népek, — akik a bolonditásban élnek!...

... A magyar és szerb — mint a história bölcsen tanítja, sok századon keresztül volt jó barát — hűség és barátság. Idegenek vetettek mindig konkolyt a barátság buzájába közé.

— Egymásra uszították a polgártársakat, — rémhírek, hazugságok terjesztésével.

— Így volt ez a magyar szabadságharc idejében is. Mi öregek — bizony már alig néhányan — most is rettegünk, ha reá emlékezünk.

Előfogtuk az öreget, hogy mondjon el egyet-mást a negyvennyolcas évekből.

Előbb finom illatos dohánynyal (az bizony „virgó” volt) megtöltötte az öblös csibukot, azután rákezdte:

— Több délvidéki csata folyt már le, forrongott minden. Az egy helységben lakó, azelőtt békességes egyetértésben élő polgárság szívébe valami félelmes ellenszenv fészkelte be magát. A magyar gyanusan nézett a szerbre, az meg viszont. A városok lakosságának hangulata különösen izgatott volt.

— Én abban az időben, mint fiatal ember X. délvidéki városnak voltam a főbírája.

— Reám töltek azt a hivatalt, mert senki sem akart reá vállalkozni. Magyarul, szerbül, németül, románul jól beszéltem, ambízióm is volt elegendő — így hasznomat is vehették volna más időkben.

— Minek ecseteljem, hogy milyen is volt abban az időben a hivatalnok élete. Soha sem tudta az ember, hogy melyik pillanatban kinek a rendeleteit kellett végrehajtani.

— Ha így teszek, a másik fél esetleg agyonlövet, ha nem teszem meg a mit a másik parancsol — esetleg felköttem.

Ha ma kitűztük a magyar nemzeti lobogót, azt üzengették be a mezőkön, a rengeteg kukoricásokban tanyázó „szerviánus”-ok és gránicsárok, hogy felgyújtják a városunkat. Legelőször a „renegát”-okat öldösik le.

— Jön Knicsánin!

Kin volt az életünk!

Napokon át feléje se néztünk a hivatalnak, nem is mutattuk magunkat az utcákon.

Karácsony szombatján jókor reggel, hófúvásos viharos időben — egy nagyobb csapat, sok zászlóalj honvéd érkezett városunkba. Lovasság és néhány ágyu is jött velük.

A katonákat a nagy hideg teljesen elcsigázta, mivel egész éjjel masiroztak.

Az én tisztémhez tartozott volna a katonaság elhelyezése. Meg is tettem minden tőlem telhetőt, ámbar a háborus időben másként megy az elszállásolás. A katonaság maga is keresett magának helyet.

A huszárok és honvédbakák közül igen sokan szerb családokhoz kerültek s mondhatom, hogy ott is igen jól ellátták őket. A tüzes rácz ürmöst, a jó verseczi bikavért nem igen sajnálták tőlük.

A fáradt katonáknak kipirult az arcuk, sok csinos szerb menyecskének, leányzónak tették a szépet.

A családok cziczomázták a karácsonyfát, de nem úgy, mint más esztendőben. A gyermekek sem tudtak úgy örülni, mint máskor. Megfélemlítette őket a sok gondterhes arc, szülék és rokonok aggodalma.

Az egész nap minden nevezetesebb cselekmény nélkül mult el. Egész délután hangos volt minden vendégfogadó. Huzta a cigány, itt ott még a dudás is nyekergette a szerszámját. Sok uri család hívta meg a tiszt urakat a karácsonyesti ünnepre: — estefelé azonban, mintha valami láthatatlan kárhózatós szellem terjedt volna el a levegőben — bizonyos hidegség kezdett erőt venni a népségen és katonaságon. Elhallgatott a muzsikaszó, kiürültek a vendégfogadók. A polgárok külön csoportosultak az utcaszögleteken és sugdosódtak. A katonák is összegyülekeztek a szomszédságokból egyes udvarokra s ők is titkolózva halkan tárgyaltak valamit maguk között.

Már teljesen bealkonyodott, midőn K—y gróf, honvédezredes magához hivatott.

— Rendben van minden, ugy-e főbíró ur?!

— Igenis rendben.

— Nem tart semmitől?!

— A nép nyugtalannak látszik ugyan, de azt az állapotok teszik. Ellenség csak nem igen mer éppen most reánk törni.

Az ezredes keményen, szigorúan a szemembe nézett úgy, hogy szinte remegtem, midőn elbocsátott.

— Én édes Istenem, mi baja lehet ennek a katonának? Miért nézett rám oly haragosan? Hiszen egész nap rendkívül kedves és barátságos volt!

Ezek a gondolatok foglaltak el, midőn siettem haza családomhoz.

Közben besötétedett! Ki-ki behuzódott házába a fagyasztó hideg elől.

Milyen szomorú karácsonyi est volt az.

A lefüggönyözött ablakok mögött fel-fel csilámlott a zöld lombokon himbálódzó gyertyácskák fénye, de az utcák üresek, kihaltak voltak. A szokásos járás-kelésnek se híre, se hamva.

Az emberek nem üdvözölték egymást hangos, szívélyes jókívánatokkal.

Nyolcz óra tájban egymás után jöttek be hozzám ijedt arcú szerb polgárok.

— Biró uram! Azt beszélnek, hogy a katonák ez éjjel mind leöldösik a szerbeket. Készülnek valamire! A honvédek ruhástól dülnek le az ágyra, maguk mellé fektetik a puskát.

Minden ékesszólásomat, elővettem, hogy megnyugtassam az embereket.

Alig használt valamit. A polgári népség sem mert levetkőzni. A családok ajtóikat eltorlaszolván, csendesen suttogva virrasztottak.

Ismét jöttek hozzám a szerb polgárok.

— Főbíró uram! Éjtélkor kezdi a honvéd az öldöklést. Ments meg bennünket. Menj a parancsnokuk elé! Kérj kegyelmet!

Összeszidtam és elkergettem őket.

Pár kínos negyedóra múlva harsány trombitaszó hangzott szerteszét az utcákon.

Riadót fújtak!

Lovasok száguldoztak fel és alá. Hallottuk a gyalogság ütemes gyors lépéseit, az ágyuk kerekeinek dübörgését.

Ekkor már magam is megijedtem, azt hittem ellenség támadta meg városunkat.

Elhatároztam, hogy megyek a városházára, felkeresem a parancsnok urat is.

Családom tagjai sirva, összetett kézzel könyörgtek: „Ne hagyj el bennünket! Sohasem látunk többé, ha most elmegy!”

Óreg édes anyám letérdelt előttem, átkulcsolva a térdemet: „Ne menj el, édes fiam!”

Fiatal házas ember voltam még, szerető kis feleségem puha karjaival átkulcsolta a nyakamat, majd odahozta a bölcsőbből a kis fiamat és sirva könyörgött:

— Ne hagyj magunkra. Meneküljünk a régi pinczébe.

Ismét csendesség lett!

Remegő hióbpoták kerültek elő valahonnan, kerítéseken, kerteken keresztül az udvaromba. Négy öt ember régi rozsdás vadászpuskákkal.

— Biró uram! A katonaság felállott a piaczkon. A disznópiacson, a templomtéren az ágyukat is kiszögezték felénk.

— Nemsokára megtámadják, leölik a szerb népet.

— Rendeld el, hogy huzzák meg a szerb templomok tornyaiban a harangokat. Hadd menekülhessen a népség. Hadd védelmezhesse magát. Ha akarod, most mindjárt feltörjük a tornyok ajtajait. Mi magunk megyünk harangozni.

— Irgalmas Isten! Szerencsétlenek, mit akartok cselekedni. Legyetek nyugodtak, a magyarok nem bántanak benneteket, a védtelen népet. Ezeket a puskákat dobjátok a kutba.

— Menjetek nyugodtan a családjaitokhoz, nyugtassátok meg az asszonyokat.

Időnként kinyitottam az utcái ablakot és figyeltem. Metsző hideg szél sivitott végig az utcákon, hótörleszkokat emelt a kapuk alatt, az utcák fordulatainál.

A nagy piac felől fegyvercsörgés, lönyerítés és halk moraj hallatszott.

Ha akkor valahol eldördül egy lövés, vagy megkondulnak a harangok — rettenetes következményei lehettek volna annak.

Várakoztunk tovább kétségbe esve. Végre pitymallani kezdett! A reggeli szürkület, a terjedő világosság kezdett reményt önteni a szívekbe.

Midőn teljesen kivirradt, az emberek lassan szállingózni kezdtek az utcákon.

Sápadt arcukról leritt az álmatlanság és aggodalom.

Én a városházára, majd a nagy piacra siettem a katonákhoz. A szegény honvédbakák félig megfagyva, zugolódva állottak a sorokban. Az egész éjszakát ott töltötték készenlétben a nagy piacon és csak egymást felváltva menekültek időnként a vendéglő nagytermébe.

A huszárok egész éjjel patroliroztak a nagy-kiterjedésű város utcáin.

Jelentkeztem az ezredes urnál!

— Rettenetes éjszakánk volt biró ur!

— Mi sem hunytuk le a szemeinket.

— Miért? Feleljen!

— A nép között valami alávaló gazemberek elhíresztelték, hogy az éjjel a katonaság legyilkolja őket.

— Nekem pedig azt adták tudtomra, hogy a polgárság az ellenséggel összejátszva vértüredőt akar készíteni katonáink között. Álmutban egyenkint akarják legyilkolni őket.

— Keritse elő főbíró ur a bujtogatókat, a rémhírek terjesztőit! Felköttem őket, fogadom Istenemre.

— Mi agyonvernénk őket, ezredes uram.

Kerestük azután közösen a gazokat, de nem csiphettük meg őket. Kisült, hogy tul a Dunáról jött, idegen szervianusok jártak házról-házra bujtogatni. Fegyvereket is csempészték be. Azonkívül akadt egy pár züllött, kártyás, megfizetett kaputos gazember is, de látván a nagy felháborodást, megugrottak és soha többé nem kerültek vissza a városba.

Ezek gyáva, alávaló módon a honvédlegénység közé furakodtak és azon bizonkodtak, hogy a szerb lakosság vértüredőt készít karácsony éjszakáján.

Midőn feljött a nap sugárözönnel árasztván el a gyönyörű téli reggelen mindent, ezüstleppellel vonván be a zuzmarás fákat; midőn Szent Karácsonynak ünnepén templomba hívta a harangzó a népet, mint törtetett mindenki az Isten házába. Buzgó imádságban köszönte meg a Mindenhatónak, hogy bölcs kegyelmével elhárította a veszedelmet.

Talán sohasem hangzott még templomainkban oly buzgón a karácsonyi ének. A bizalom visszatért a szívekbe, a gyűlölség, bosszu érzete kezdett eltűnedezni. Az agyonfáradt, agyoncsigázott katonaság meleg, szerető otthonra talált minden házban.

Valami édes, boldogító reménység kezdett hajlékot találni a szívekben, hogy a rettenetes próbáltatások, a sok keserű bánat és könyhullajtások után jön majd a boldogabb jövő... és zengett az énekszó:

„Dicsőség magasságban az Istennek...”

## Kiadó üzlethelyiség.

**Klenócson** a Főtéren egy 60 év óta fennálló **üzlethelyiség szép lakással** folyó 1915. évi május hó elsejétől **bérbe kiadó**, esetleg örök áron eladó. — Tudakozódni lehet a tulajdonosnál Debreczenben, Csapó-utca 28. szám alatt levélileg is.

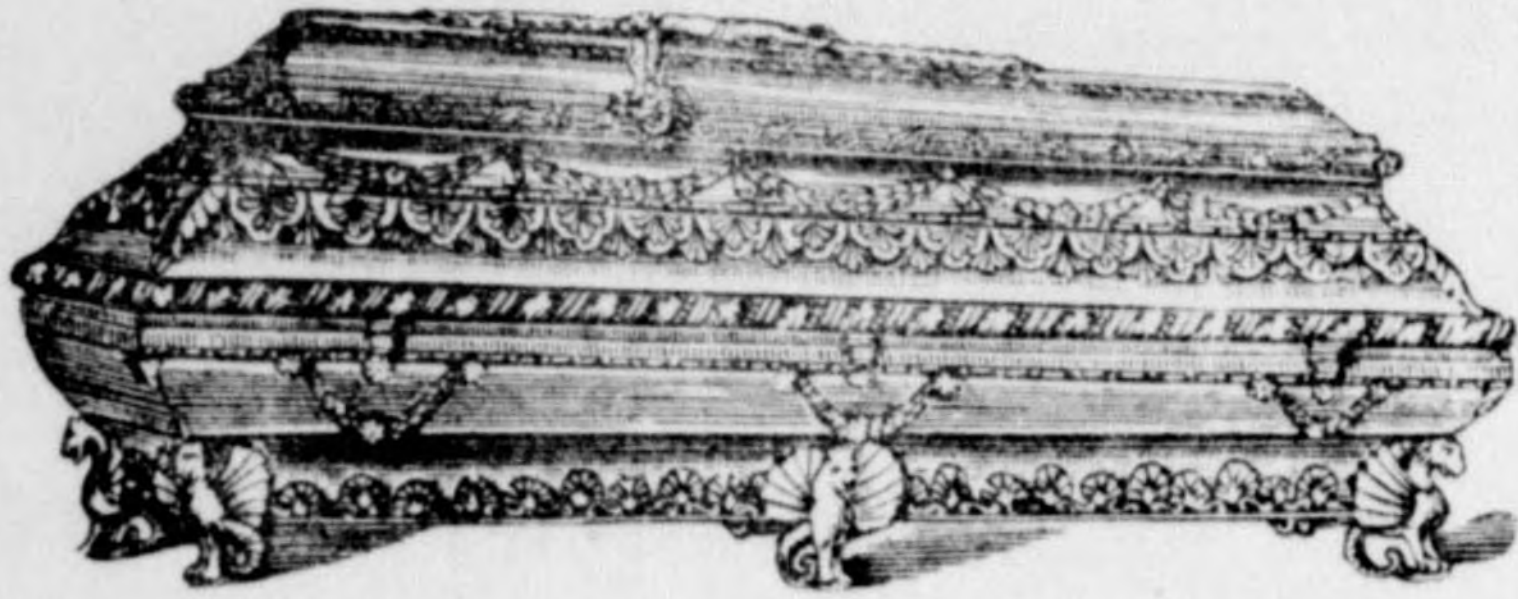
**KRÉMER IGNÁCZ.**

# ZAVADSZKY EDE ezelőtt HOLLÓSY JÓZSEF

1—\* **TEMETKEZÉSI VÁLLALATA**

**RIMASZOMBAT, DEÁK FERENCZ-UTCZA 24. SZ.**

Van szerencsém a helybeli és vidéki tisztelt közönség szives tudomására hozni, hogy a néh. **HOLLÓSY JÓZSEF**-féle temetkezési vállalat a **Deák Ferencz-u.**



szállításokat és exhumálásokat is, a legszolidabb feltételek mellett vállalhatom.

A helybeli és vidéki n. é. közönség jóakaratu pártfogását tisztelettel kéri:

**ZAVADSZKY EDE RIMASZOMBAT, Deák Ferencz-utca 24.**

„ZSUFFA“-féle házban van elhelyezve, hol nagy raktárt tartok mindentéle **ércz- és fakoporsókból**, valamint a temetkezésekhez szükséges összes kellékek s felszerelésekkel, mi nélfogva azon helyzetben vagyok, hogy bármilyen díszes vagy egyszerű temetések rendezését, nemkülönben a temetésekkel járó összes teendőket, hulla-

## Tanulóul

Egy 13—14 éves fiu — ki magyarul helyesen írni és kifogástalanul olvasni tud, **nyomdász-tanulóul**; továbbá egy másik 13—14 éves fiu — ki írni és olvasni tud, **könyvkötő-tanulóul** felfogadtatik **idősb Rábely Miklós Fia** rimaszombati könyvnyomdájába.

### Hirdetéseket

e lap részére elfogad

**a kiadóhivatal**

**Tompa-utca 10. és**

**Ifj. RÁBELY MIKLÓS**

könyv- és papirkereskedő

**Deák Ferencz-u. 20. sz.**

## Újságpapíros

(esomagoláshoz) kereskedők, mészárosok, hentesek részére jutányos áron kapható **e lap kiadóhivatalában.**

# RÁBELY MIKLÓS FIA

**KÖNYVNYOMDÁJA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE**  
**RIMASZOMBAT, ERZSÉBET-TÉR 9.**

Telefon szám:

**52.**

Telefon szám:

**52.**

Ajánlom a legújabb rendszerű gépekkel felszerelt, modern berendezésű **könyvnyomdát és könyvkötészetemet,**

minden e szakba vágó munkák pontos, gyors és izlésteljes kivitelére.

**Iskoláknak:** oklevelek, értesítők, bizonyítványok stb. **Ügyvédeknek:** intőlevelek, kérvények és keresetek, meghatalmazások, díjjegyzékek, kötvények, szerződések, óvások, levélpapírok, levélborítékok. — **Pénzintézeteknek:** alapszabályok, értékpapírok, részvények és szelvény-ívek, betéti könyvecskék, üzleti könyvek, mérleg-számlák stb. — **Kereskedőknek és Iparvállalatoknak:** körlevelek, árjegyzékek, számlák, üzleti könyvek, czimkék és ragezédulák, intőlevelek, levélpapírok és borítékok czégnomással, czimkártyák, üzleti jelentések, levelezőlapok stb. — **Továbbá:** falragaszok, hirdetmények, műsorok, étlapok, eljegyzési és esketési értesítők, meghívók, tánczrendek, gyászjelentések, névjegyek stb.

**A „GÖMÖR-KISHONT“ kiadóhivatala.**

Izléses munka.

Jutányos árak.

**Könyvkötészetem:** — a legújabb gépekkel és segédeszközökkel felszerelve — mindenféle könyvkötői és diszmunkák kifogástalan elkészítését gyorsan és méltányos árak mellett felvállal.

**Gyász-szallagok föliratai gyorsan és izléseesen eszközöltetnek.**

Izléses munka.

Jutányos árak.